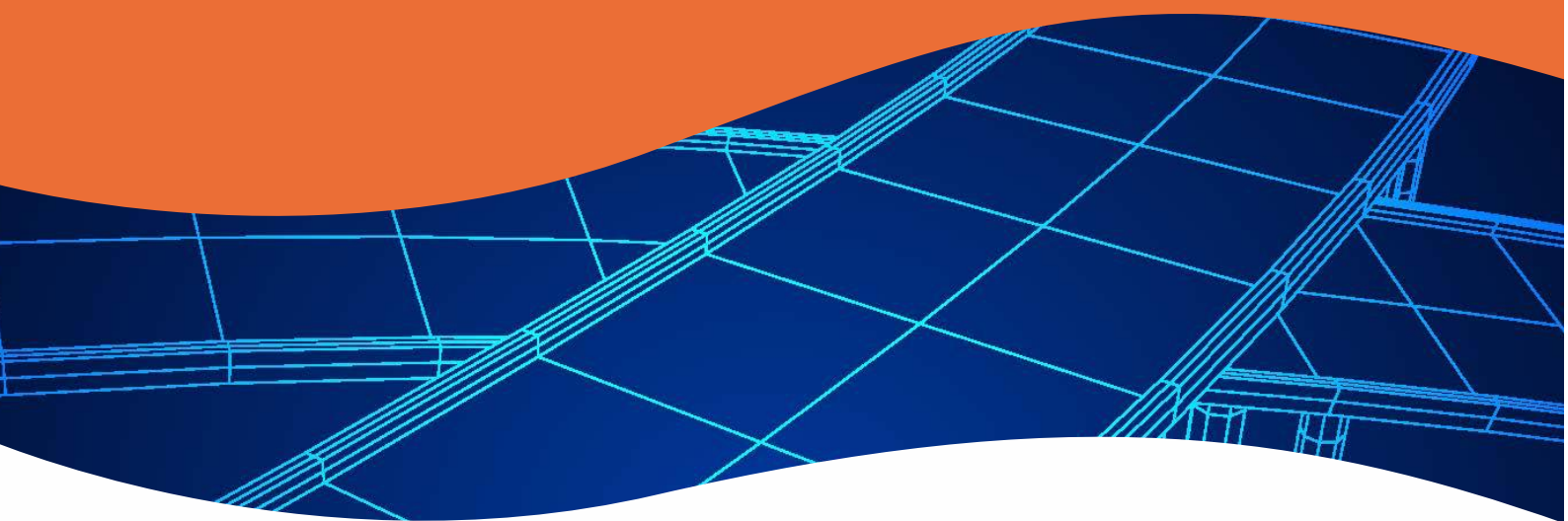


# Finlands landsprofil med förstudie av infrastrukturbranschen i Österbotten

Robin Saarenheimo, Yrkeshögskolan Novia



# Innehåll

PROJEKT INFRA-BOTNIA 2018 .....	3	Längden på projekt och inköpsprocesser .....	17
LANDSPROFIL.....	5	Allianser inom infrabranschen .....	18
FINLAND .....	5	Krav på infrastrukturarbetaren i Finland .....	18
Befolkning.....	5	Hantering av ansvarsfördelningen mellan köpare och säljare .....	19
Klimat.....	5	Framtidstrender inom infrabranschen. 20	
Geografi .....	5	Största svårigheterna med att etablera sitt företag i Finland och eventuellt på internationella marknader.....	20
Ekonomi och sysselsättning .....	6	Nordiskt samarbete positivt eller negativt .....	21
BNP och BNP per capita.....	6	SAMMANFATTNING AV	
Import och export.....	6	MARKNADSPROFILEN .....	22
Arbetslöshet och sysselsättning .....	7	Källförteckning .....	24
KULTUREN I FINLAND .....	9		
Maktdistans .....	9		
Individualism eller kollektivism .....	9		
Maskulin eller feminin /			
Tävlingsinriktad eller samarbetande ...	10		
Osäkerhetsundvikande .....	10		
Lång- eller korttidsorientering .....	10		
Tillfredsställelse.....	10		
Landspecifika normer och helgdagar ..	11		
Finlands normer och helgdagar .....	11		
Sammanfattning av kulturen i Finland	13		
MARKNADSPROFIL FÖR			
INFRASTRUKTURBRANSCHEN I			
FINLAND .....	15		
Vanligaste tjänster som erbjuds och efterfrågas.....	15		
Huvudsakliga kunderna inom infrabranschen.....	15		
Vanligaste kommunikationskanalerna mellan inköpare och konsumenter .....	16		
Marknadsföringsmetoder .....	16		

## PROJEKT INFRA-BOTNIA 2018

Infra-Botnia är ett 3-års projekt som startade på våren 2018 och utförs av Yrkeshögskolan Novia tillsammans med Umeå Universitet. Målet med projektet är att främja samarbete och konkurrenskraften bland Kvarkenområdets små och medelstora företag inom infrabranschen i Finland och bygg-/anläggningsbranschen i Sverige. Yrkeshögskolan Novia och Umeå Universitet arbetar huvudsakligen för att underlätta internationalisering- och digitaliseringsprocessen för företagen.

Infra-Botnia är finansierat av Interreg Botnia-Atlantica, Österbottens förbund, Region Västerbotten, VASEK samt Infra ry. I styrgruppen är även Sveriges Byggindustrier med.

# LANDSPROFIL



## LANDSPROFIL

Landsprofilen kommer att innehålla generell information om Finland. I denna rapport anser vi att generell information om ett land behandlar ärenden angående befolkningsmängd, klimat, geografi, näringsstruktur och kultur. Dessa samtliga ämnen är viktiga med tanken på företagens internationalisering och uppfattning av målmarknaden.

## FINLAND

Republiken Finland som varit självständigt sedan 1917, befinner sig i Nordeuropa. Finland är känt som ”tusen sjöars land” med sina 188 000 sjöar. Finland har också röstats till världens mest glada och säkra land att bo i. (Telegraph Travel, 2018)

### Befolkning

Liksom många andra länder har också Finland en stadig befolkningstillväxt. Enligt senaste statistiken har Finland en årlig tillväxt på 0,3 % och i slutet av år 2017 var befolkningsmängden 5 513 000 invånare. Statistikcentralens befolkningsprognos sträcker sig till år 2060 då befolkningsmängden uppskattas nå 5 979 000 invånare. Den årliga tillväxten varierar dock beroende på vilket landskap det är frågan om. Högsta tillväxten är i huvudstadsregionen, Birkaland och Åland. (Statistikcentralen, 2018)

Det är också viktigt att betona att finländare har allmänt bra kunskaper inom engelska och att cirka 5 % av befolkningen talar svenska som modersmål. Speciellt längs Finlands västra kust, är det vanligt

med svenska i skolan, vilket betyder att företag från Sverige kan klara sig bra med sitt eget modersmål ifall de vill etablera sig i t.ex. Österbotten. (Infopankki, 2018)

Eftersom en stor del av Lappland och norra Finland i allmänheten är mera glest bebott, betyder det att Finland enligt statistiken har i medeltal 18 invånare per kvadratkilometer (Svenska FN-förbundet, 2017).

### Klimat

Klimatet i Finland varierar mycket beroende på årstiden. Eftersom Finland ligger i Nordeuropa är det kallare än i de många övriga europeiska länderna. Enligt ilmatieteenlaitos statistik var det i januari 2017: – 41,7 grader celsius i Muonio, Lapland. (Ilmatieteenlaitos, 2018)

I juli 2018 var varmaste dagen mätt i Vasa på 33,7 grader celsius, detta är en skillnad på 75,4 grader beroende på årstiden (Ilmatieteenlaitos, 2018).

Dessa höga temperaturskillnader och Finlands långa vintrar gör det svårt för vissa branscher att klara sig, t.ex. jordbrukare straffas hårt av skillnaderna.

### Geografi

Finland befinner sig i Nordeuropa, med gränserna till Sverige, Norge och Ryssland, vilket innebär enkel handel mellan länderna. Till ytan är Finland ett stort land med 338 145 kvadratkilometer, med andra ord sjätte största i Europa, men 73 % av ytan består av skog vilket leder till det låga invånarantalet per kvadratkilometer. Terrängen består till största del av plattmark, sjöar och små kullar.

(Leadbeater, 2016) (Central Intelligence Agency, 2018)

## Ekonomi och sysselsättning

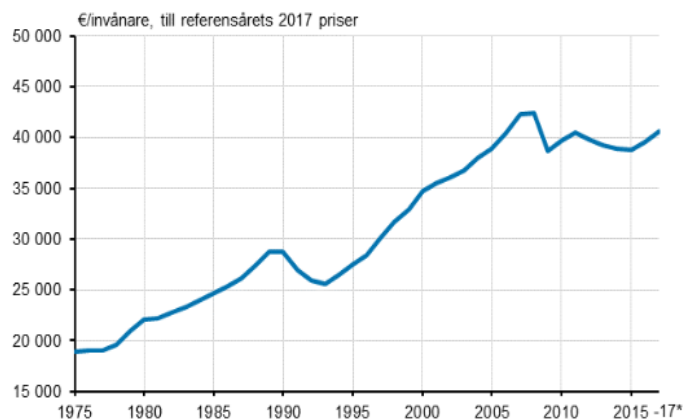
Finlands ekonomi drabbades hårt av finanskrisen 2008. Det är först nu efter 10 år som ekonomin har återhämtat sig och börjar likna vad den var innan krisen. Orsaker till att det tagit så pass länge att återhämta sig är att Finland förlorat en stor del av konkurrenskraften vid elektronik och skogsbranschen. (Schauman, 2018)

Finlands ekonomi påverkades också negativt av Rysslands handelsrestriktioner. (Hiltunen, 2015).

### BNP och BNP per capita

Enligt statistikcentralens uppgifter har Finlands BNP (bruttonationalprodukt) ökat senaste åren. 2017 ökade Finlands BNP med 2,8 % till 224 miljarder euro. Detta innebär att BNP per capita ligger omkring 40 500 euro per invånare. (Statistikcentralen, 2018)

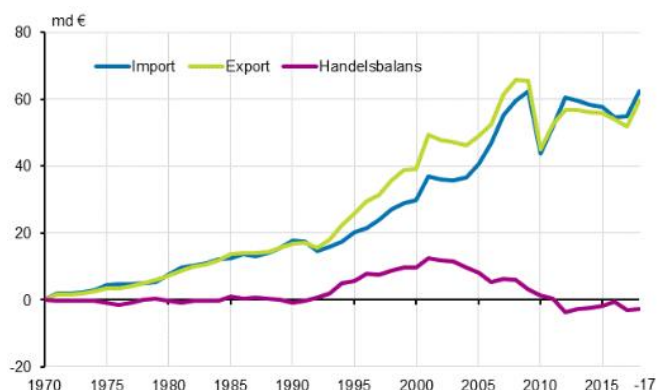
Figuren nedan visar Finlands BNP per capita från 1975 till 2017. Utvecklingen som grafen visar är tydligt mot en positiv riktning, med en sämre period precis vid finanskrisen 2008. Nu är riktlinjen åter igen på rätt väg som den var innan 2008.



Figur 1 BNP per capita i Finland mellan åren 1975 och 2017. (Statistikcentralen, 2018)

### Import och export

Från mitten av 90-talet ända till 2008 var exporten högre än importen i Finland. Finanskrisen 2008 orsakade att Finland handelsbalans efteråt har varit plus-minus 0 % och förtillfället är importen till och med högre än mängden export, vilket inte är bra med tanke på Finlands ekonomi. Figuren nedan visar en graf av den finländska handeln med början från 1970. (Statistikcentralen, 2018)



Figur 2 Finlands handel 1970 till 2017 (Statistikcentralen, 2018)

Finlands fem största importländer i numerisk ordning är: Tyskland, Ryssland, Sverige, Kina och Nederländerna. Importen består främst av produkter från kemiska industrin, el- och elektronikprodukter, transportmedel, samt mineraler och andra produkter från gruvdrift. (Statistikcentralen, 2018)

Viktigaste exportländerna för Finland är: Tyskland, Sverige, Nederländerna, Förenta staterna och Ryssland. Av den finländska exporten är cirka 20 % skogsindustriprodukter och 19,2 % är produkter från kemisk industri. Andra viktiga produkter som Finland exporterar är bland annat: olika metaller, maskiner, samt elektronik. (Statistikcentralen, 2018)

### Arbetslöshet och sysselsättning

Finlands banks statistik visar en tydlig ändring på näringsstrukturen genom åren. Enda tillbaka på 1860-talet till mitten av 1900-talet var jord- och skogsbruk den största arbetsgivaren med över 30 % av populationen som arbetstagare. Nuförtiden har servicebranschen en tydlig ledning i mängden arbetare av populationen och jordbruk har sedan millenniumskiftet anställt enbart under 5 % av befolkningen. Byggnads- och industribranschen har genom tiderna haft en stadig ökning av arbetare. (Finlands Bank, 2016)

Arbetslösheten i Finland kan variera mycket beroende på månad och säsong, men enligt statistikcentralens arbetskraftsundersökning bland åldern 15 till 74, har arbetslösheten minskat från 2017. I augusti 2018 var antalet arbetslösa 186 000, som var en förändring på -7,7 % från samma tidpunkt förra året. Den relativa arbetslösheten i augusti 2018 var

6,8 %. Landskapen där arbetslösheten sjönk mest var Birkaland (-25 %), Österbotten (-23 %) och Södra Österbotten (-21 %). (Statistikcentralen, 2018)

# KULTUREN

## KULTUREN I FINLAND

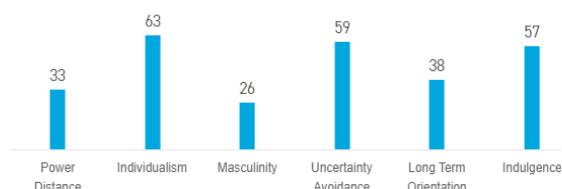
Även om den nordiska kulturen är till stort sett ganska liknande, finns det alltid ändå vissa kulturella skillnader. Kulturen i ett land går att analyseras på flera olika sätt. I denna rapport kommer jag att använda mig av professor Geert Hofstedes kulturdimensioner när jag analyserar kulturen i Finland. I detta kapitel beskrivs också landspecifika seder och helgdagar för Finland.

Geert Hofstede föddes 1928 i Haarlem, Nederländerna. Han är skolad som maskiningenjör, antropolog och doktorand inom samhällsvetenskap. (Hofstede, n.d.)

I början av Hofstedes karriär användes det enbart 4 stycken dimensioner. Hans första bok *Culture's Consequences* publicerades 1980 och den innehöll 5 kulturdimensioner, men i denna rapport behåller vi oss till den aktuellaste 6 dimensionsmodellen. (Hofstede, n.d.)

Figuren med Hofstedes kulturdimensioner är baserat på ett index från 0 till 100. Indexet representerar landets kultur i jämförelse med andra länder.

Figur 3 visar Hofstedes kulturdimensioner för Finland i ett stapeldiagram.



Finland

Figur 3 Hofstedes dimensioner för Finland. (Hofstede Insight, 2018)

## Maktdistans

Begreppet maktdistans i Hofstedes kulturdimensioner innebär att landets befolkning och kultur är sådan att de accepterar ojämlikhet i samhället. Detta innebär då att skillnaden mellan personer som har makt och rikedomar i jämförelse med de som är fattiga och har ingenting, är mycket stor. (Hofstede Insight, 2018)

Finland fick poäng på 33 av maximalt 100, enligt kulturdimensionerna i figur 3. Detta antal räknas som lågt och betyder alltså att landet har det jämlikt, samt anser att egenskaper som självsäkerhet är bra att ha. För en anställd i arbetslivet innebär detta att relationen med chefen är mera vardaglig med direkt kommunikation och oftast tilltalar man personen med förnamn istället för efternamn. (Hofstede Insight, 2018)

## Individualism eller kollektivism

Ett individualistiskt samhälle anser att varje individ är enbart skyldiga att ta hand om sig själv och sin nära familj. I ett kollektivistiskt samhälle är familjens och vänners välmående det viktigaste. Kollektivism är något som förekommer i mera fattiga länder, vilka befinner sig oftast i t.ex. Sydamerika, medan stater i Nordamerika och länder i Norden är individualistiska. (Hofstede Insight, 2018)

Individualismen i Finland syns i figuren ovan. Finland har nått tillräckligt med poäng för att räknas som individualistisk. I teorin betyder detta att företag strävar efter att anställa personer med bra prestationer istället för att anställa genom personliga relationer. För att veta om detta är sant i praktiken, skulle det kräva en bred

undersökning inom ämnet genom intervjuer med olika arbetsgivaren, vilket inte kommer att tas upp i denna rapport. (Hofstede Insight, 2018)

## Maskulin eller feminin / Tävlingsinriktad eller samarbetande

Begreppen maskulint eller feminint samhälle kan vara förolämpande, och oftast används begreppet tävlingsinriktad eller samarbetande samhälle istället.

I en tävlingsinriktad kultur vill varje individ vara den bästa på så många sätt som möjligt t.ex. ha suveräna prestationer och vara den mest framgångsrika på jobbet eller i vänkretsen. Förenklat så är allting på sitt sätt en tävling som varje individ vill vinna. (Hofstede Insight, 2018)

I detta exempel med Finland är den finska kulturen räknat som samarbetande eller feminint. Finlands 26 poäng innebär ett samhälle var individer ”jobbar för att leva, inte lever för att jobba”. Med andra ord är fritid viktigare än jobbet, likasom jämlikhet och god hälsa är något man strävar efter. (Hofstede Insight, 2018)

## Osäkerhetsundvikande

Osäkerhetsundvikande mäter hur viktig säkerhet och framtidsplanering är för individerna. Ett högt osäkerhetsundvikande betyder att samhället är generellt rädda för framtiden och oftast förväntar sig att allt dåligt som kan hända, kommer att hända. Lågt osäkerhetsundvikande är då motsatsen, dvs. individerna tar saker och

ting som de kommer och stressar inte alltför mycket. (Hofstede Insight, 2018)

Finländarna är enligt indexet med sina 59 poäng, rädda för en oplanerad framtid och vill helst ha klara regler för saker och ting. Att jobba effektivt och noggrant hör till finländarnas tankesätt. (Hofstede Insight, 2018)

## Lång- eller korttidsorientering

På Hofstedes index hittar vi Finland med 38 poäng och är därmed normativa eller ett korttidsorienterat samhälle, var man lever i nuet och respekterar gamla normer och traditioner. Det är också viktigt att vara ärlig och få snabba resultat. Individer i en långtidsorienterad kultur är oftast sparsamma och har blicken mot framtiden. (Hofstede Insight, 2018)

## Tillfredställelse

Tillfredställelse i en kultur innebär att individerna handlar utifrån deras känslor och behov, samt är inte rädda att visa det åt övriga befolkningen. Motsatsen till tillfredställelse är självbehärskning eller återhållsamhet, vilket betyder istället att kulturen i landet vill hindra människors impulsiva beteende genom sociala normer, samt lära individerna att handlingar med mål för tillfredställelse är fel. (Hofstede Insight, 2018)

I denna kategori får den finländska kulturen 57 poäng, vilket är precis över gränsen till hög. Detta betyder att finländarna skulle vara optimistiska och sträva efter ett gott och roligt liv utan bekymmer för vad det kan kosta. (Hofstede Insight, 2018)

## Landspecifika normer och helgdagar

Länder har oftast olika normer och helgdagar. Helgdagar är traditioner som firas årligen under samma tidpunkt. De är oftast arbetsfria dagar och firas till minne av någon viktig religiös eller historisk händelse. Normer kan tolkas som personers värderingar dvs. vad som är speciellt viktigt för individer i en viss kultur.

### Finlands normer och helgdagar

Finländska värderingar är relativt självklara, men väldigt viktiga i den finska vardagen. Enligt websidan 'Infopankki' som är publicerad av Helsingfors stad, är dessa de viktigaste värderingarna:

- **Jämställdhet** - Män och kvinnor skall enligt finländare ha lika ansvar och rättigheter.
- **Tillit & ärlighet** – Finländaren anser att man skall kunna lita på människor och myndigheter. Alla skall hålla sina löften samt vara ärliga, detta innebär också att vara punktlig och hålla tider som man kommit överens om.
- **Individualitet** – Som det skrevs i kapitlet om individualismen och kollektivismen, är Finland ett individualistiskt land med frihet, självständighet och ansvar för nära och kära.
- **Eget utrymme** – Det egna utrymmet är också kopplat till individualismen genom att barn blir

i allt yngre ålder självständiga och flyttar hemifrån. Eget utrymme betyder också att finländaren vill ha ett visst avstånd mellan personer som de inte känner, man skall alltså inte t.ex. stå för nära en okänd person på en busshållplats för det anses som pinsamt och obekvämt.

- **Anspråklöshet** – Finska individer är jämfört med flera andra länder relativt tysta och blyga av sig. De vill inte att man skall skryta mycket och högt inför andra i gruppen. Istället värderar finländare kunskapen att kunna lyssna på personen som talar.
- **Naturen** – I kapitlet om Finlands geografi, betonades att Finlands yta består till 73 % av skog. Naturen är väldigt nära finländarens hjärta och det är vanligt att spendera somrarna på villan i skogen samt plocka bär och svampar under sommaren och hösten.
- **Att hälsa & växelverkan** – Enligt finska kulturen anses det oartigt att inte hälsa på personen man träffar. Vanligaste sättet att hälsa på någon är genom handskakning. Om personen man träffar är en nära vän eller släkting är också en kram vanlig som hälsning. Viktigt vid handskakningen och diskussionen med andra partnern är att hålla ögonkontakt. Diskussionen med finländaren sker helst via direkt kommunikation, dvs. man går rakt

på sak och säger vad man menar. Konversationen skall också ske jämlikt så att alla får säga sitt, utan avbrytningar. Som sagt i punkten om anspråkslöshet, är det oartigt att höja rösten och dra uppmärksamhet till sig själv på en offentlig plats. När du kommunicerar med en finländare skall du inte bli rädd eller obekväm när det ibland kan bli tystnad i diskussionen, det anses som normalt och hör till den finländska kulturen.

- **Matkulturen** – I Finland värderar man högt hälsosam mat och kaffe. Mattider är också tidigare än i länder som befinner sig i Mellersta- och Sydeuropa. Lunchen serveras oftast från 11-tiden och middagen runt 17-tiden. Maten är dock oftast samma som i andra länder, dvs. potatis, ris eller pasta tillsammans med någon typ av kött eller fisk.
- **Bastu** – Att bada bastu hör till den finska kulturen och är känt runtom i världen. Oftast badar man bastu naken vilket kan vara en kulturchock för många gäster i Finland, kvinnor och män brukar dock ha olika bastutider. Om du gör affärer i Finland kan det bra hända att du blir bjuden på en bastukväll med din affärspartner. Det är menat för avslappning och är en viktig del av finska kulturen. (Infopankki, 2018)

Helgdagarnas mängd i Finland varierar beroende på källan. Vissa källor går mera noggrant in på kalenderdagarna och räknar med ovanligare historiska händelser som helgdagar. Infopankki har en lista på de vanligaste och viktigaste helgdagar du borde känna igen, dessa är i kronologisk ordning från början av året:

- **Nyår** - Som firas 1. januari
- **Trettondagen** – Julens sista dag firas 6. januari
- **Runebergsdagen** – Firas 5. februari till minne av Johan Ludvig Runeberg. Då serveras även de kända Runebergstårtorna runtom i Finland.
- **Vändagen eller alla hjärtans dag** – Firas även i Finland på samma dag som i resten av världen dvs. 14. februari.
- **Fastlagen** – Firas i februari eller mars, beroende på när påsken faller under året. Firandet sker oftast med pulkaåkning och fastlagsbullor.
- **Påsk** – Påskens tidpunkt varierar också årligen, men återkommer i mars eller april. Långfredagen, påskafton, påskdagen och annandag påsk är helgdagar och då är det vanligt att vara ledig. Påskafton kan anses vara en helgdag eller normal lördag beroende på vilken bransch du jobbar inom.

- **Valborgsmässoafton & första maj** – Valborgsmässoafton är en vanlig dag, men första maj är en helgdag. Då är det vanligt att fira med munkar och mjöd. Till tradition hör också att alla som har tagit studenten firar också första maj genom att ha på sig studentmössan.
- **Kristi himmelfärdsdag** – Datumet varierar också årligen, men återkommer alltid 40 dagar efter påsken.
- **Morsdag** – Morsdagen inträffar alltid andra söndagen i maj och då firar finländaren alla mammor med en liten gåva.
- **Midsommar** – Midsommarn firas en helg i slutet av juni. På midsommarn är dagen som längst på året, även kallat sommarsolståndet. Finländaren har som tradition att åka till sommarstugan för firandet av midsommarn.
- **Alla helgons dag** – Firas i början av november till minne av avlidna anhöriga genom att tända ljus vid graven.
- **Farsdag** – Farsdagen firas andra söndagen i november på likadant sätt som morsdagen, oftast med en liten gåva till sin far.
- **Självständighetsdagen** – Finland blev självständigt 6. december 1917. Sjätte december är årligen en helgdag. Många har som tradition att kolla via TV på presidentens självständighetsfest som firas vid presidentens slott i Helsingfors.
- **Jul** – Julen är tiden då man umgås med familjen och andra vänner. Julafton som firas 24. december följt av juldagen och annandag jul räknas som helgdagar. (Infopankki, 2018)

## Sammanfattning av kulturen i Finland

Jämlikheten i vardagen och i arbetslivet har varit ett hett diskussionsämne redan i flera år. I Finland är jämlikheten något som strävas efter och anses enligt indexet i kapitlet ovan om kulturen, vara på en lämplig nivå, var det inte syns större skillnader mellan de rika och fattiga i samhället. Självsäkerhet och självständighet anses som goda egenskaper bland invånarna i Finland. I och med den individualistiska kulturen i Finland, behövs goda prestationer för att vara framgångsrik i arbetslivet. I kulturen värderas också fritid över jobbet, god hälsa samt hög livskvalité. Att spendera pengar på något som ger tillfredsställelse anses vanligt.

I den finländska kulturen vill invånarna helst planera sin framtid i god tid och ha strikta regler om vad man kan göra och inte kan osv.



# MARKNADSPROFIL

# MARKNADSPROFIL FÖR INFRASTRUKTURBRANS CHEN I FINLAND

Infrastrukturbranschen är ett väldigt brett område och vi valde därför att intervjua företag som jobbar med infrastruktur, men inom olika ”avdelningar” och specialiteter av branschen. Vi använde oss av Infra Österbotten rfs medlemsregister för att hitta potentiella intervjudeltagare. I våra intervjuer deltog slutligen fem stycken infraföretag som jobbar huvudsakligen med infrastruktur inom Österbotten, men en stor del av dem har även haft eller har verksamhet och projekt i Sverige. I detta kapitel behandlas resultaten från intervjuerna genom att gå igenom en fråga i taget.

## Vanligaste tjänster som erbjuds och efterfrågas

Vilka tjänster som kunderna efterfrågar beror främst på vilka typer av tjänster just ditt företag erbjuder. Med tanke på företagen som jag intervjuat, erbjöd dessa främst tjänster angående jordbyggnad, rivning, kommunalteknik och kranarbeten. Alla företag har dock sina egna kontakter och allianser vilket leder till även mera varierade tjänster som t.ex. industriservice eller ett eget återvinningsområde för betong och träd.

Inom jordbyggnadstjänsterna är de vanligaste och mest efterfrågade tjänsterna diverse vägarbeten och brobyggande. Andra efterfrågade arbeten är t.ex. byggning av husgrunder samt hela bostadsområden.

Inom rivningsbranschen är det vanligt med rivning av egnahemshus, radhus, flervåningshus samt olika industribyggnader. Asbestarbeten är också något som förekommer mycket nuförtiden eftersom det hittas allt mer i äldre hus som skall rivas. Asbestarbeten efterfrågas mycket av privatkunder.

Kommunalteknik är en av de vanligaste tjänsterna som efterfrågas av olika kunder och behandlar tjänster kring vatten och avloppslösningar för t.ex. kommuner eller till privatpersoners sommarstugor.

Krantjänster finns det behov av vid nästan alla byggplatser. Företag som sysslar med maskinuthyrning, hyr oftast ut kranen och en kunnig chaufför i samma paket till beställaren. Teleskoplastare och hjullastare är bland annat maskiner som efterfrågas mycket.

Övrigt så blir det mera vanligt inom infrastrukturbranschen med byggnad av olika elstationer, var det också ingår en hel del betongarbeten.

## Huvudsakliga kunderna inom infrabranschen

Enligt resultatet av intervjuerna var kunderna och projektbeställarna liknande för alla delar av infrabranschen. De största och viktigaste kunderna anses vara olika byggföretag, kommuner och industri.

Av intervjuerna med företag inom rivningsarbeten, fick vi reda på en uppskattad uppdelning av kunderna, var byggföretagen består av 45 %, kommuner 30 %, industri 20 % och privata 5 % av alla kunder.

Inom företag som sysslar med krantjänster uppnådde byggföretagen upp till 90 % av kunderna.

Kommuner och staten i olika former, har oftast något projekt på gång angående infrastruktur (t.ex. vägarbeten, brobyggande eller bostadsområden) och är därför också en av de större projektbeställarna för företag i denna bransch.

För en del företag är industrin betydligt största kunden. T.ex. industriservice för olika kraftverk eller ett större företag som UPM, kan det vara det mest lönsamma och resurskrävande arbeten.

För medelstora företag förekom privatkunder mycket lite. En orsak till detta var att för en stor organisation så kräver mindre jobb nästa lika mycket resurser och planering som för större projekt. Ersättningen som fås från mindre projekt av privata kunder räcker sällan till så att det vore lönsamt. Privatkunder förekommer istället mera hos små företag.

Dessa procentuella uppskattningar av kunderna är inte exakt samma för varje företag inom branschen, däremot var siffrorna aktuella bland de intervjuade företagen och ger en riktlinje på hur branschens uppdelning av kunder kan se ut.

## Vanligaste kommunikationskanalerna mellan inköpare och konsumenter

Kommunikationskanalerna med kunder och underleverantörer varierar beroende på

förhållandet mellan parterna. I vanligaste fallen används telefon och e-post som sätt att kontakta företagen, var kunden är den som tar initiativ. Konversationen följer enligt hur förhållandet mellan parterna är dvs. i början mera strikt men efter flera gemensamma projekt blir det mera så kallat ”first name basis”, var parterna börjar vara så bra bekanta att man tilltalar varandra med ens förnamn och har gemensamma kaffestunder med mera.

För att skapa ett nätverk med olika potentiella kunder, är utställningar och mässor ett bra ställe att börja på med ett samarbetspartnerskap. Mässor hjälper en att hitta kontakter och hålla dig uppdaterad om vad som sker på marknaden. Detta är också ett bra tillfälle att marknadsföra just ditt företag.

Flera av de intervjuade företagen ansåg också att Hilma är ett bra hjälpmedel som de använder vid behov av en speciell tjänst. Hilma är en webbsida som sköts av arbets- och näringsministeriet och fungerar som en annonseringskanal. I Hilma kan företag lägga upp en annons att de endera söker eller erbjuder en viss tjänst, företagen kan då söka upp det de är i behov av och kontakta företaget som erbjuder denna tjänst. (Arbets- och näringsministeriet, 2019)

## Marknadsföringsmetoder

Marknadsföring är ett effektivt sätt att öka kundernas uppmärksamhet och en bra marknadsföringsstrategi kan fungera som konkurrensfördel mot andra aktörer på marknaden. För att få reda på vilken metod passar just ditt företag, är du tvungen att pröva dig fram och spendera resurser på

något som kan eventuellt vara enbart slöseri av tid och pengar.

Inom infrastrukturbranschen finns det inget specifikt rätt eller fel sätt att marknadsföra företagen. Var och en gör själv valet på vilket sätt de vill öka kundens uppmärksamhet mot sitt företag. Av de intervjuade företagen var det några aktörer som helt saknade marknadsföring på grund av att de redan verkat på marknaden så pass länge att kunderna känner till företaget från tidigare, och därmed vore marknadsföring ett slöseri av resurser.

Överlag finns det flera olika sätt att visa upp sitt företag, enligt intervjuerna har t.ex. marknadsföring på sociala medier, sökmotorer som Google och Bing, tidningsannonser, samt investering av resurser på företagets egna webbsidas utseende, varit några bra marknadsföringsmetoder. Sponsorering är också vanligt, men ej lika effektivt som metoderna ovan.

Ett av de intervjuade företagen använde ett mera unikt sätt för marknadsföring, nämligen att måla alla företagets maskiner och fordon med deras egna logo och färger. Det har påståtts vara mycket effektivt, eftersom alla känner igen fordonen på arbetsplatser och i trafiken och kan direkt koppla det till företaget i frågan. Detta är dock inget billigt sätt att marknadsföra i och med att fordonen måste målas om igen nästan årligen för att behålla maskinerna i fint och rent skick.

## Längden på projekt och inköpsprocesser

När det kommer till projektlängder finns det egentligen inte någon minimal eller

maximal gräns på var man tackar ja eller nej till ett visst projekt. Projektens längd beror på vilken typ av tjänst det är frågan om.

För rivningsbranschen handlar det om att vara först på plats och projekten börjar oftast alltför snabbt, vilket leder till för lite tid åt planering. Projektlängden i sig har inte någon viss betydelse, men det handlar oftast om kortare arbeten inom denna bransch. Större projekt för oftast med sig problem i och med att det behövs flera arbetare och maskiner till byggsplatsen på kort varsel. Mycket stora projekt tackar man oftast nej till eftersom de kan överskrida företagets egna omsättning, men dessa ”miljonprojekt” förekommer mera sällan i Finland.

Krantjänsters längder pågår också en kortare tid, oftast från 1 timme till 1 vecka, ibland även upp till en månad.

Kommunaltekniska projekt handlar om en tid på cirka 6 till 12 månader.

Projekt inom ledningsnät är en process på cirka 18 månader var det ingår planering samt alla lovprocesser som hör till.

Inom övrig jordbyggnad så är det frågan om projektlängder på 3 till 18 månader, vanligaste fallet är att projektet börjar på våren och skall vara färdigt till hösten.

Som sagt varierar längderna mycket och om en långvarig kund eller underleverantör efterfrågar en tjänst så fixar företagen det oftast, oberoende om det tar 1 timme eller 1 år.

## Allianser inom infrabranschen

Samarbete inom infrabranschen förekommer en hel del, oftast på grund av att den egna maskinparken och resurserna inte är tillräckliga. Då maskinerna och kompetensen inte räcker till, tar företag ofta kontakt med deras underleverantörer eller andra företag som jobbar inom samma bransch. Ett nätverk för underleverantörer är vanligt var man är aktivt i kontakt med varandra angående olika nyheter.

Rivningsfirmor har också samarbete genom att låna maskiner eller hänvisa en kund framåt till ett annat företag ifall du har fullt upp för tillfället. Viktigaste är att kunden är nöjd och får det han beställer, för då kommer han högst sannolikt åter på besök och då finns chansen att han också ger bra ”word of mouth” marknadsföring till andra potentiella kunder.

Industriservice sköter företag oftast själva, men inom jordbyggnadsjobb så främjar företag gärna samarbete med andra, speciellt om det är en på en annan ort eller en längre bit borta från hemplanen.

Dock finns det också företag som ej använder sig av allianser på grund av att de redan har tillräckliga resurser och kompetensen för att utföra projekten själva. Gemensamma skolningar och samarbete inom stora projekt tycks dock vara av intresse för alla intervjuade företagen.

## Krav på infrastrukturarbetaren i Finland

Ett problem för tillfället inom infrabranschen är den stora mängden olika

kort och tillstånd som krävs av en infraarbetare idag. Meningen med skolningarna och tillstånden är god och de är sannerligen inte onödiga, men det skulle vara av företagets intresse ifall mängden skolningar och kort skulle minska till ett rimligt antal, istället för de tiotal olika tillstånd och kurser som krävs i dagens läge. Mängden skolningarna är inte enbart jobbige för själva arbetarna, utan också för arbetsgivaren på grund av att det kostar stora summor att skola hela personalen inom företaget flera gånger. Istället för en hel hög med skolningar och kort kunde de per kurs gå in på ett lite bredare område och behålla samma information, så att antalet skolningar minskar, men informationen vore densamma.

Resultaten av intervjuerna gav en lista på vilka kort och behörigheter som är ett absolut måste att ha avklarat när man jobbar inom infrastruktur i Finland, dessa är:

- **Arbetssäkerhetskort** – kursens mål är lära arbetarna om säkerheten och ansvar i arbetet, vad man skall göra vid en olycka, samt lära dem att identifiera möjliga risker och hot på arbetsplatsen. Kortet får man genom att vara med på kursen och skriva godkänt i det skriftliga provet. Kortet är sedan i kraft 5 år. (Axxell, 2019)

- **Vägskydd 1** – Kursens mål är att lära ut arbets- och trafiksäkerhet, samt vilka faror förekommer i trafiken för både arbetstagarna och arbetsledningen, som utför någon typ av arbete på väg. Utbildningen vägskydd 1 behövs då personen jobbar på väg med olika uppgifter t.ex. arbetsmaskinförare, transport av vägmateriäl, arbete inom

vägunderhållsuppgifter. Du behöver också vägskydd 1 för att delta i kursen vägskydd 2. Kortet är i kraft 5 år. (LIS Group, 2019)

• **Vägskydd 2** – Denna kurs är en fortsättning till kursen Vägskydd 1 och är riktade till de som har ansvar om säkerheten och arbete på allmänna vägar. Kursen behandlar riskmomenten som kan uppstå vid arbetsplatsens trafik, samt vill den hjälpa att öka arbetsledningens kunskap om säkerheten i trafiken och på arbetsplatsen. (Optima, 2019)

• **Tillstånd för asbestrivning** – Du behöver tillstånd för asbestrivning samt andra arbetsuppgifter var du utför arbete där du kommer att vara i kontakt med asbestdamm. Tillståndsmyndigheten beviljar tillståndet för asbestsanering. Det beviljade tillståndet fungerar i hela Finland och är oftast i kraft 3 år. (Arbetarskyddsförvaltningen, 2018)

Andra tillstånd som är ett plus, men inte nödvändiga i alla situationer är t.ex. *tillstånd för heta arbeten, första hjälp och vattenhygienpass*. Ett annat kort som kan krävas på arbetsplatsen är ett så kallat *Valttikortti*, som fungerar som identifikationskort vid en arbetsplats.

Utbildningsvis om man vill jobba inom infrastruktur så är yrkesskola en bra grund för en framtid inom infrabranschen. Utbildningen beror mycket på vilken typ av arbete man kommer att vilja utföra t.ex. inom kranjänster så är kranförarutbildningen ett måste. Vissa typer av jobb inom infrastruktur är mycket farliga och har inte heller någon egentlig skolning, vilket gör att tidigare erfarenhet inom branschen är av stor vikt. Nya och

precis utexaminerade arbetstagaren börjar oftast med lättare jobb med mindre maskiner och sedan stegvis går framåt mot större ansvar efter att kompetensen och erfarenheten kommer.

Arbetstagare som har goda egenskaper och är energiska, skötsamma, ärliga och gör ett bra jobb uppskattas högt av arbetsgivarna inom infrabranschen.

## Hantering av ansvarsfördelningen mellan köpare och säljare

Det är mycket byråkrati kring vem som har ansvar och var linjen för ansvarsöverföringen går. Vanligtvis i fallen där beställaren av projektet säger exakt vad man skall göra och ifall något går fel, så anses beställaren vara ansvarig. Däremot om en olycka händer åt själva projektet eller åt en arbetare då alla följt arbetsledningens direktions, så anses ledningen stå som ansvarig för skadorna.

Ett exempel av ett företag som hyr ut kranjänster är t.ex. att företaget hyr ut maskinerna under arbetsplatsens arbetsledning, om de säger du skall göra något och det visar sig vara fel så är det ledningen som ansvarar. Ifall företagets egna utrustning går sönder och något händer på grund av det så är det uthyraren av kranen som är ansvarig för skadorna.

Vissa projekt kan även överlämnas i etapper, dvs. att vissa delar av projektet kan överlämnas åt beställaren då de blivit klara. Men hela projektet överförs först då allt är klar samt dokumenten givits och godkänts. En garantitid skall ges efter varje

jobb, vanligaste garantitiden är 2 år. Även en garantisumma skall ges till byggherren under denna garantitid.

## Framtidstrender inom infrabranschen

Vad som kommer att hända i framtiden kan ingen veta, men de intervjuade företagen hade en hel del uppskattningar och önsksningar om vad framtiden kunde ha att erbjuda infrabranschen.

Tillstånd och möjlighet att kunna jobba inom EU eller minst i alla fall Norden, vore ett bra steg framåt. Att kunna jobba inom hela EU är ett större steg förtillfället, men vi hör alla till den europeiska gemenskapen och med en gemensam standard så kunde vi alla hjälpa varandra, vilket vore något att sträva efter i framtiden.

Att ha ett gemensamt nordiskt arbetssäkerhetskort vore toppen, men det löser inte de verkliga problemen inom branschen idag. Ett av de större problemen idag är bristen på praktik i skolorna. Att klara arbetssäkerhetskursen men inte sedan förstå något i praktiken gör ingen nytta. Till exempel inom skola för arbetsledning, skulle det behövas mera praktik eftersom det inte går att leda en arbetsplats man inte vet något om. Därför är praktik som behövs sedan i arbetslivet viktigt.

Företagen önskade också att Finlands standard inom infrabranschen skulle öka, genom att öka kompetensen här, samt infoga besiktningsskraven för maskiner och kranar, vilket redan existerar i Sverige.

En av de största framtidstrenderna är digitaliseringen. Redan i dagens läge har

nya maskiner massor av skärmar och olika bekvämligheter med mera. I och med digitaliseringen leder det hoppningsvis till att unga arbetaren lockas mera till branschen eftersom det förekommer mera moderna IT-baserade jobb än tunga jobb i obekväma omständigheter.

Olika projekt och arbeten anses det finnas mycket av inom infrabranschen i framtiden, om inte annat så rivs det gamla ner och nytt byggs istället.

## Största svårigheterna med att etablera sitt företag i Finland och eventuellt på internationella marknader

En del av problemen med att etablera och växa som företag inom infrastrukturbranschen i Finland är liknande i övriga länder. En av de vanligaste svårigheterna att komma igång är bristen på kontakter oberoende var man vill etablera sig. Ett företag behöver skapa ett nätverk av pålitliga kontakter för att minska risker som uppkommer på nya marknader.

Ett annat problem speciellt inom rivningsbranschen är att skolningen fattas, vilket innebär att det till början med är svårt att hitta kunniga, kompetenta och motiverade arbetaren. Vissa arbetaren har som vana att komma till jobbet med vardagskläder och utföra farliga arbeten så snabbt som möjligt, oftast utanför vad som är lagligt. Beställaren av projekten i Finland väljer oftast det billigaste alternativet istället för att tänka på ansvaret och säkerheten på arbetsplatsen. Detta leder till att det är oftast de ovannämnda arbetarna som blir anställda. Det som

sparas på kort sikt kommer en vacker dag att stöta emot som problem i och med att det som blivit byggt slarvigt kommer att brista och tvingas bygga upp på nytt, och samma onda cirkel börjar om igen. Denna typ av problem sänker standarden i hela Finland. T.ex. i Sverige är standarden högre tack vare att beställarna kollar på referenser och tidigare arbeten istället för priset när de anställer ett företag. Svenska arbetsmoralen, prisklassen samt maskinkvalitén är på en helt annan nivå än i Finland, vilket påverkar inte bara den inhemska marknaden, men också försöket att ha verksamhet internationellt.

Leasingen nuförtiden har också förstört branschen speciellt i södra Finland. I dagens läge kan man hyra en grävmaskin för några tusen och börja jobba, dvs. företag kan öka kapaciteten även om de egentligen inte har råd med det.

Överlag gör den låga prisnivån i Finland att det inte lönar sig i synnerhet inom kranbranschen att växa som företag i hemlandet.

Resurserna kommer också snabbt emot oberoende om det är nationellt eller internationellt företaget vill växa. Nya maskiner och kranar kan vara miljoners investeringar och utan en bred maskinpark är det inte lönsamt att försöka göra projekt internationellt. Digitaliseringen och dess ökning inom branschen har också resurserna på spänt. Det krävs ofta av beställaren att företaget skall ha den senaste teknologin i deras maskiner då de utför projekten, vilket inte blir billigt med hänsyn till den takt som teknologin utvecklas hela tiden.

Största hindren med internationaliseringen enligt företagen är de alla olika tillstånd som behövs för att jobba i olika länder. Företag behöver också specialkunskande med nya metoder, tankesätt och innovationer eller något nytt att komma med för att lyckas på nya marknader.

Ett annat vanligt problem med att åka över till Sverige och ofta ett avgörande faktum är språkmuren. Att hitta en bra arbetsledare som kan väldigt bra svenska samt vara bekant med alla svenska dokument från tidigare, är svårt att hitta.

Flera företag saknar också kapaciteten och tillräckligt med information om grannlandet så att det skulle vara realistiskt att växa på andra sidan gränsen. Ett kontaktnätverk skulle gynna internationaliseringen i och med att man kunde dela med sig information med företag över gränserna och på så sätt inte riskera allt med att hoppa i mörkret.

Övriga problem är t.ex. distansen och konjunktursvängningarna. Distanserna orsakar svårigheter oberoende om det är i Finland eller Sverige. Flera företag i Finland har redan så fullt upp med projekt i hemlandet, att redan tanken av att åka över till Sverige är för långsökt.

## Nordiskt samarbete positivt eller negativt

Enligt intervjuerna kan ett nordiskt samarbete inte direkt ha en negativ effekt från Finlands synvinkel. Andra nordiska länder kan dock se ett samarbete som något negativt i och med standardskillnaderna. Men ifall Finlands standard ökar och om alla spelar med samma kort samt har samma prisklass så då är det bra

konkurrens på marknaden. Inom denna bransch finns det absolut utrymme för flera aktörer som är villiga att delta. Det kan dock vara svårare för övriga nordiska länder att komma till Finland bortsett från västkusten, eftersom språket här skiljer sig mycket från de övriga länderna.

Internationellt samarbete skulle utjämna byggvolymerna dvs. ifall det är lugnare tider i Finland och vi har kapacitet som vilar, kan vi sälja våra tjänster till de övriga nordiska länderna vid behov. Likadant om det är högkonjunktur i Finland och vi har för liten kapacitet, kan vi då jämna ut volymen genom att anställa nordiska företag istället för att slösa på resurser med att skola upp nya arbetaren. Huvudsaken är att företagen har möjligheten att vara flexibla och samarbeta internationellt och detta anses enbart vara positivt.

## SAMMANFATTNING AV MARKNADSPROFILER

Vilka tjänster som efterfrågas och erbjuds mest varierar beroende på vad företagen har att erbjuda. Vanligaste tjänsterna inom infrastrukturbranschen anses vara bland annat arbeten inom jordbyggnad, kommunalteknik och krantjänster.

Kunderna inom branschen är till stor del olika byggföretag, kommuner och industrin. För mindre företag består privata kunder också för en stor del av projekten.

Kommunikationen mellan företagen och kunderna sker i vanliga fall med inledande initiativ från kunden genom att skicka en anbudsfrågan per epost. Genom växande relation mellan parterna blir

telefon ett allt mera vanligt kommunikationsverktyg bland företagen och dess kunder.

Ifall företagen är nya på marknaden anses marknadsföring med annonser, mässor och sociala medier vara de mest effektiva sätten att fånga potentiella kunders uppmärksamhet. Efter att företagen blivit kända i hemtrakten är marknadsföring något som anses vara slöseri på resurser om inte företaget har som mål att växa på ett större nationellt eller internationellt område.

Längderna på olika projekt har sällan en större betydelse för företagen. Inom jordbyggnad är tjänsterna oftast 3 till 18 månader och kommunaltekniska cirka 6 till 12 månader. Inga så kallade minimala eller maximala gränser, men företagen undviker oftast att välja mycket stora projekt som överstiger företagets egna årliga omsättning. Dessa större projekt uppkommer mera sällan i Finland.

En del större projekt kan kräva samarbete med andra företag, speciellt ifall den egna maskinparken inte räcker till och orten var arbetet utförs är en längre bit borta från hemmaplan. Företagens syn på allianser inom branschen varierar mycket och en del företag arbetar helt individuellt eftersom de redan har kompetensen och resurserna som krävs för projekten de utför.

Mängden tillstånd som krävs av infrastrukturarbetaren i Finland anses i flera fall vara allt för många. Följande tillstånd är de som företagen ansåg att var obligatoriska eller väldigt viktiga för arbetarna och säkerheten inom branschen: arbetssäkerhetskort, vägskydd 1 och

vägskydd 2, tillstånd för asbestrivning, första hjälp kort, tillstånd för heta arbeten och i vissa fall även vattenhygienpass och valttikortti. Yrkesutbildning ansågs vara en bra grund att ha inför infrabranschen. Det saknas dock utbildningar för flera av de farliga arbetsuppgifterna branschen innehåller och därför värderas kompetens och tidigare erfarenhet högt bland arbetsgivarna.

Vad som gäller ansvaret på arbetsplatsen är arbetarna ansvariga att följa arbetsledningens direkttioner. Överföring av ansvaret på hela projektet överförs till beställaren då allt är klart och dokumenterat, samt ges en garantitid på 2 år och en garantisumma åt beställaren.

Några av de vanligaste problemen inom infrabranschen är bland annat svårigheten att hitta kompetenta arbetaren, bristen på utbildningar inför branschen och Finlands dåliga standard med t.ex. maskinkvalitén, låga prisnivån och fuskbyggande. Problemen med internationaliseringen är oftast relaterade med brist på resurser, information och språkkunskaper.

Framtidstrenderna inom branschen ansågs vara t.ex. nordiskt arbetssäkerhetskort för smidigare gränsöverskridande arbete, högre standard med maskinbesiktningar och mera digitalisering. Digitaliseringen vill hoppningsvis också locka mera unga till branschen.

Enligt företagen i Finland skulle ett nordiskt samarbete inte ha några negativa effekter om alla jobbar med samma standard och prisklass.

## Källförteckning

- Arbetskyddsförvaltningen. (2018). *Asbest*. Hämtat från <https://www.tyosuojelu.fi/web/sv/om-oss/arendenhantering/-tillstand-och-anmalning/asbest-2019>
- Arbets- och näringsministeriet. (2019). *Hilma*. Hämtat från <https://www.hankintailmoitukset.fi/sv/2019>
- Axxell. (2019). *Arbets-säkerhetskort*. Hämtat från <https://www.axxell.fi/fi/arbets-sakerhet-skort-2019>
- Central Intelligence Agency. (2018). *The World Factbook*. Retrieved Oktober 2018, from <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/fi.html>
- Finlands Bank. (2016). *Suomen elinkeinorakenne vuosina 1860-2015*. Hämtat 2018 osoitteesta <https://www.eurojatalous.fi/fi/kuviot/g-raafi/suomen-elinkeinorakenne-vuosina-1860-2015/>
- Hiltunen, E. (2015). *Kaupparajoitukset olisivat suuri takaisku kotimaiselle metsäteollisuudelle*. Yle.
- Hofstede Insight. (2018). *Country Comparison: What about Finland?* Retrieved 2018, from <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/finland/>
- Hofstede, G. (n.d.). *Geert Hofstede CV*. Retrieved 2018, from <https://geerthofstede.com/geert-hofstede-biography/geert-hofstede-cv/>
- Hofstede, G. (n.d.). *Geert Hofstede's Biography*. Retrieved 2018, from <https://geerthofstede.com/geert-hofstede-biography/>
- Ilmatieteenlaitos. (2018). *Kesä 2018*. Noudettu osoitteesta <https://ilmatieteenlaitos.fi/kesa-2018>
- Ilmatieteenlaitos. (Januari 2018). *Lämpimin ja kylmin paikka vuosittain*. Noudettu osoitteesta <https://ilmatieteenlaitos.fi/lampimin-ja-kylmin-paikka-vuosittain>
- Infopankki. (2018). *Finländska helgdagar*. Hämtat från <https://www.infofinland.fi/sv/information-om-finland/grundlaggande-information-om-finland/kulturer-och-religioner-i-finland/finlandska-helgdagar-2018>
- Infopankki. (2018). *Finländska seder*. Hämtat från <https://www.infofinland.fi/sv/information-om-finland/grundlaggande-information-om-finland/kulturer-och-religioner-i-finland/finlandska-seder-2018>
- Infopankki. (2018). *Kort om Finland*. Hämtat från <https://www.infopankki.fi/sv/information-om-finland/grundlaggande-information-om-finland/kort-om-finland> Oktober 2018
- Leadbeater, C. (2016). 10 fascinating things you probably didn't know about Finland. *The Telegraph*.

- LIS Group. (2019). *Vägskydd 1*. Hämtat från [https://www.lis.fi/koulutukset/turvako](https://www.lis.fi/koulutukset/turvako</a> <a href=) [rttikoulutukset/vagskydd-1/](https://www.lis.fi/koulutukset/vagskydd-1/) 2019
- Näringslivets Ekonomifakta. (2018).
- Optima. (2019). *Vägskydd 2*. Hämtat från <https://www.optimaedu.fi/svenska/borja-studera/chauff%C3%B6rsutbildningar/v%C3%A4gskydd-2.html> 2019
- Schauman, P. (2018). *Finlands BNP passerar nivån före finanskrisen – men vi är inte ännu lika rika som då*. Yle.
- Statistikcentralen. (2018). *Befolkning*. Hämtat från [https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk\\_vaesto\\_sv.html](https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto_sv.html) den 8 Oktober 2018
- Statistikcentralen. (2018). *Bruttonationalprodukten ökade med 2,8 procent i fjol*. Hämtat från [http://www.stat.fi/til/vtp/2017/vtp\\_2017\\_2018-07-12\\_tie\\_001\\_sv.html](http://www.stat.fi/til/vtp/2017/vtp_2017_2018-07-12_tie_001_sv.html) Oktober 2018
- Statistikcentralen. (2018). *Handel*. Hämtat från [https://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk\\_kotimaankauppa\\_sv.html](https://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_kotimaankauppa_sv.html) 2018
- Statistikcentralen. (2018). *Sysselsättningen ökade i augusti från året innan*. Hämtat från [https://www.stat.fi/til/tyti/2018/08/tyti\\_2018\\_08\\_2018-09-25\\_tie\\_001\\_sv.html](https://www.stat.fi/til/tyti/2018/08/tyti_2018_08_2018-09-25_tie_001_sv.html) 2018
- Telegraph Travel. (2018). 18 reasons why Finland is the greatest country on Earth. *The Telegraph*. Retrieved 2018, from <https://www.telegraph.co.uk/travel/destinations/europe/finland/articles/reasons-to-visit-finland/>



EUROPEISKA UNIONEN

**Interreg**  
**Botnia-Atlantica**

Europeiska regionala utvecklingsfonden



Österbottens förbund  
Pohjanmaan liitto



REGION  
VÄSTERBOTTEN

